

CENTRUM-DEMOKRATERNE

Forsvars- og udenrigsudvalget

FORSVAR- og SIKKERHEDSPOLITIK er udarbejdet af forsvars- og udenrigsudvalget. Arbejdet blev sat i gang juli 1976 som en revision af det daværende "Programhæfte 3, Udenrigs- og forsvarspolitik".

Det har siden gennemgået 5 revisioner og en høring (Forsvarsweek-end 77) - alle i udvalgets regi.

Udvalget retter en tak til de mange, der med råd og dåd har støttet os i vort arbejde - også med dette lille skrift.

Udgivet af:

CENTRUM-DEMOKRATERNES FOLKETINGSGRUPPE.

Tryk:

DEMOKRATISK FORUM A.m.b.A.

1. oplag, januar 1979: 3000 eksempl.

..... noget om NATO

Direkte russisk indlemmelse af nationalstater og landområder: Litauen, Estland, Letland, Østpolen, Bessarabien, Nord-Bokovina, Østpreussen, Karpatho-Ukraine og de finske landsdele omkring Karelen, Salla og Petsamo i slutningen af 2. verdenskrig. Derefter kommunistisk magtovertagelse efter russisk intervention: Rumænien, Bulgarien, Polen og Ungarn. Disse hændelser, fulgt op med kulminationen i den kolde krig: kuppet i Tjecoslovakiet i februar 1948 og Berlin-blokaden måneden efter og andre hændelser, f.eks. det russiske pres mod Finland i 1947-48, medførte et behov for at de vestlige lande samlede deres kræfter for at dæmme op for en videre udvikling.

Første skridt var Bruxelles-pagten af marts 1948 mellem USA, Canada, Belgien, Frankrig, Luxembourg, Holland og Storbritanien. Fem andre lande: Danmark, Norge, Island, Italien og Portugal sluttede sig til disse 7 lande og underskrev

Den nordatlantiske Traktat (NATO) den 4. april 1949

For Danmarks og Norges vedkommende med baggrund i sammenbruddet i januar 1949 af de nordiske forsvarsforhandlinger.

Til disse oprindeligt 12 lande sluttede sig i 1952 Grækenland og Tyrkiet og i 1955 Vesttyskland - tilsammen de 15 lande, der i dag er medlemmer af alliancen.

NATO er en forsvarspagt, hvorved medlemslandene erklærer sig besluttet på at bevare deres fælles frihed, fælles tradition og kultur baseret på demokratiets og den personlige friheds grundlag og med det som mål at fremme stabilitet og velfærd samt at bevare fred og sikkerhed.

NATO har til dato opfyldt sit formål: der har været fred i Europa, og siden 1949 har der været stop for yderligere kommunistisk aggression i vort område. Sandsynligheden for en 3. verdenskrig er i dag

forsyindende lille. NATO har for at opnå dette naturligvis måttet basere sig på militær magt: USA's strategiske atomslagstyrke samt de konventionelle styrker, som landene har opstillet. En stabilitet, der ikke alene bygger på atombalancen, og dermed et enten-eller, nødvendiggør at NATO råder over en rimelig konventionel styrke set i relation til Warszawapagten - ellers er atomtærskelen lav.

Konventionel, militær styrke er imidlertid ikke alene et spørgsmål om antal soldater, kampvogne, krigsskibe, fly o.s.v., men i betydelig grad også et spørgsmål om koordineret ledelse, planlægning og beredskab. Det var derfor en afgørende styrkelse af NATO i vort område, da Enhedskommandoen for de allierede styrker i den sydlige del af Nordregionen blev oprettet i 1961.

Selv om NATO's eksistens er dikteret af begivenheder, som nu ligger bag os, så har målsætningen for de politiske ideologier, som står bag den stedfundne ekspansion ikke ændret sig.

På trods af østmagt-landenes gentagne forsikringer om deres fredelige hensigter, så oplever vi i dag de samme landes intensiverede militære aktiviteter - ikke alene i Østersø-området - men også i de danske farvande, hvor deres optræden i flere tilfælde har udartet til åbenlyse provokationer.

Her er kun nævnt nogle enkelte af en lang række eksempler, som må vække til eftertanke og som understreger nødvendigheden af at også Danmark er i besiddelse af et effektivt forsvar, der som led i det store forsvarsfælleskab NATO er den bedste garant for "Den Vestlige Verdens" - og dermed også for Danmarks fortsatte beståen.

FORSVAR- og SIKKERHEDSPOLITIK

Danmarks udenrigspolitiske forudsætninger

Danmark er også i udenrigspolitisk henseende en småstat. Danmark er uden væsentlige råstoffer og naturrigdomme. Vor velstand bygger især på en højt udviklet evne til bearbejdning og forædling af importerede varer og af vore landbrugsprodukter. Vor eksport heraf udgør hovedhjørnestenen i vor økonomi. Vi er i langt højere grad end de fleste andre lande afhængige af vor udenrigshandel.

Danmark er en del af den vestlige kulturkreds, hvis væsentligste karakteristika er respekten for frihed og retfærdighed, politisk demokrati og social ansvarsbevidsthed.

Vor sikkerhedspolitiske situation er den, at vi geografisk er placeret ved Østersøens udløb i verdenshavene, på nordflanken af det vesteuropæiske kontinent og på grænsen mellem de to politiske og militære interesseområder, der i dag skiller øst og vest. Det er derfor urealistisk at tro, at Danmark vil kunne holde sig uden for en eventuel militær konflikt i Europa. En isoleret dansk udenrigs- og forsvarspolitik er derfor meningsløs.

Danmark har endvidere en historisk og aktuel position som bindeled mellem resten af Norden og det europæiske kontinent, som CD gerne ser udviklet ud fra europæiske og atlantiske forudsætninger. Disse forhold betinger, at Danmark på de udenrigspolitiske, udenrigsøkonomiske og sikkerhedspolitiske områder samarbejder med nationer,

vi har interesse- og kulturfællesskab med. Samt at vi i øvrigt deltager i internationalt samarbejde og udvikling, baseret på respekten for friheds- og menneskerettighederne.

Vore mål er:

1. At sikre Danmarks selvstændighed som demokratisk nation

Forsvarspolitikken er en del af Danmarks samlede sikkerhedssystem, der skal sikre landets handlefrihed inden for rammerne af indgåede aftaler og bevare landet i den vestlige kulturkreds. Udadtil har NATO hidtil været - og udgør fortsat - den eneste realistiske mulighed som modstykke over for den stadigt voksende styrke, som Warszawapagten opbygger i vort område. Dansk medlemskab af NATO må ses som en nødvendig forsikring af vor nationale frihed - med deraf følgende pligt til at betale en rimelig forsikringspræmie. Samtidig er NATO den eneste mulige og realistiske organisatoriske baggrund for en gensidig, afbalanceret nedrustning, idet der ligger en fare i, at landene hver for sig tager initiativer hertil.

Det danske forsvar må udgøre en troværdig del af NATO's krigsforebyggende funktion. Dette kan

kun ske ved, at de nødvendige økonomiske, personelle og materielle ressourcer afsættes til forsvaret, således som de militære styrkeforhold og hensynet til vore allierede betinger.

CD går ind for, at der tilbydes Spanien medlemskab af NATO ud fra sikkerhedspolitiske hensyn - men også fordi demokratiseringen af landet bedst støttes ved et åbent samarbejde og den påvirkning, der kan gives i forbindelse hermed.

Det er i dansk interesse at støtte FN's fredsbevarende aktioner.

2. At påvirke og bidrage til den internationale udvikling

Danmarks udenrigspolitik har også til formål at påvirke den internationale udvikling ud fra vore principper og demokratiske indstilling; men med respekt for andre landes selvbestemmelsesret. CD vil arbejde for en mere ligelig fordeling mellem de rige og fattige lande. Derfor finder CD det naturligt, at Danmark støtter såvel europæiske som andre internationale bestræbelser på at hæve levestandarden i U-landene.

Det må endvidere sikres, at de vestlige industrisamfunds forsyninger med vigtige råvarer - også i krisesituationer - tilgår. Men på den anden side må U-landenes udvikling tilgodeses gennem et samarbejde, der sikrer begge parter mod økonomisk udbytning og pression. Det er dog en forudsætning, at den danske hjælp ikke misbruges i politisk øjemed. Den udvikling, som i de senere år er kommet til udtryk i organisationer som FN og UNESCO medfører, at ydelse af hjælpen gennem EF og på bilateral basis bør gives prioritet frem for ydelser gennem disse organisationer.

Dette standpunkt skal ikke forstås som en forkastelse af de mål og principper, der er nedfældet i FN-pagten. Men er en erkendelse af, at verdensorganisationen i dag udnyttes politisk i en sådan grad, at dens muligheder for at arbejde mod en fredelig og harmonisk verden i dag er stækket. Danmark har kun lidt indflydelse i disse forhold, men skal i mulig omfang medvirke til, at FN får styrke til at sætte sig ud over den politiske udnyttelse.

CD modsætter sig endvidere de vilkårlige angreb, der bl.a. her i landet rettes mod USA. De pågældende kræfter forbiser bevidst og med politisk sigte:

- at Danmark ikke mindst har USA at takke for, at vi kom ud af 2. verdenskrig som en selvstændig nation,
- at vi og andre lande i Vesteuropa bygger vor nuværende velstand på den massive hjælp, USA efter krigen ydede til genopbygningen,
- at Vesteuropa sikkerhedspolitisk og moralsk vil være ilde stedt, hvis angrebene på USA fører til en ny isolation. Fordi den amerikanske skatteborger siger stop til flere ofre, når han til gengæld lønnes med utak af sin europæiske kollega.

3. At styrke det politiske og økonomiske samarbejde i Europa

Danmarks udenrigspolitik har desuden til formål at fremme danske økonomiske og politiske interesser. CD betragter EF som en enestående mulighed for gennem et vesteuropæisk samarbejde at sikre en moderne udvikling af Vesteuropa - ikke blot på det politisk-økonomiske område - men også på det sociale. EF-samarbejdet har i de senere år fået et nyt aspekt, idet der i dag tegner

sig nye mønstre for staternes indbyrdes relationer, for konfliktårsager og for anvendelse af presions- og magtmidler. Oliekrisen ved årsskiftet 1973/74 og det fortsatte pres herefter er et eksempel herpå og aktualiserer begrebet økonomisk krig som en relevant trussel. Ved siden heraf skal ses den internationale terrorisme, der udnyttende massemedierne søger at undergrave og udslette de vestlige, demokratiske samfund. Også i dette - sikkerhedspolitiske - aspekt er samarbejdet i EF Danmarks mulighed for et realistisk forsvar.

Europa

Centrum-Demokraterne er det første egentlige europæiske parti i Danmark. Dette forpligter os både indadtil og over for det konkrete samarbejde med de øvrige medlemslande i EF. På den hjemlige front ønsker CD således at medvirke til en saglig informationsvirksomhed om EF's institutioner og det arbejde de udfører. Vi vil medvirke til at hindre det meningsmonopol, som modstanderne af EF-samarbejdet søger at opbygge på grund af den manglende information og de oftest følelsesladede betragtninger, som ligger til grund for debatten. CD er overbevist om, at en redelig og velgennemført oplysningskampagne vil overbevise befolkningen om, at EF-medlemskabet tjener danske interesser og er nødvendig for vor udvikling.

CD vil arbejde for at fremme det europæiske samarbejde ved gennemførelse af alle praktiske forbedringer, der kan nå enighed om, frem for at statslederne kommer med storstiledede hensigtserklæringer. CD vil arbejde for, at Danmark udnytter de muligheder, der følger af det europæiske samarbejde, og vil være med til at fremme udviklingen. Gennem EF kan vi nå frem til en effektiv arbejdsdeling i Europa til fælles glæde for landenes befolkninger og genskabelse af den naturlige plads, Europa i henhold til sin tradition, demokratiske grundholdning og ressourcer bør indtage.

På tilsvarende måde som Danmark officielt støtter Portugals og Grækenlands optagelse i EF, går CD ind for, at det nye Spanien indtager sin naturlige plads i det vesteuropæiske fællesskab. Spanien er ikke blot blandt klodens ti største industrilande, men har gennem sin historie og tradition en formidlene forbindelse til såvel det afrikanske som det syd-amerikanske kontinent.

Inden for EF vil vi endvidere kunne finde den internationale platform for løsninger af det i dag vitale problem, der er skabt ned den stigende forurening.

Forsvaret

CD finder, at et forsvarsforlig, der binder de implicerede parter i en årrække, skaber mulighed for, at forsvaret rationelt kan planlægge og udnytte de knappe ressourcer.

CD finder endvidere, at forsvarsordningen af 1973 med dens videreførelse i 1977 og de heri fastsatte budgetrammer reducerer forsvaret under det forsvarlige og ikke opfylder vore naturlige forpligtelser, set i relation til, hvad andre NATO-lande yder.

CD vil derfor arbejde for, at det nuværende aktivitetsniveau i forsvaret hæves, idet vi finder, at den yderligere militære opbygning, der i de senere år er sket af Warszawa-pagten i vort område, må betinge en opadgående justering. CD skal i den forbindelse foreslå, at øgede bevillinger til forsvaret bl.a. anvendes til opstilling af en stående styrke i Østersøen med deltagelse af alle tre værn - d.v.s. skibe, fly og skibs- eller heltikopterbårne hærenheder - med henblik på at demonstrere vor vilje til at forsvare landet. Samt for anvendelse i en krisesituation.

CD skal pege på, at der sker en bevidst og styret undergravende virksomhed af Danmark og danske institutioner. CD finder det kritisk, at yderliggående kræfter - under påberåbelse af demokratiske rettigheder - i de senere år har haft held med at reducere samfundets muligheder for at væge sig mod en undergravende virksomhed, som ikke er i overensstemmelse med flertallets holdning.

CD er af den bestemte opfattelse, at kontrol med såvel politiets som forsvarets efterretningstjenester alene skal være et ansvar, der varetages af den pågældende minister og modsætter sig oprettelse (videreførelse) af politiske kontroludvalg under enhver form.

Planlægning og styring

Den politiske styring af forsvaret gennem forsvarsforligene har været præget af hyppige omvæltninger, der er en belastning for det daglige arbejde i forsvaret og stiller sig

hindrende i vejen for en rationel udnyttelse af de til-
delte ressourcer på længere sigt. CD modsætter sig vil-
kårlige indgreb. Forsvaret bør fastlægges på grundlag
af en langsigtet planlægning og efter et samråd mellem
politikere og den militære ledelse.

Værnepligten

Opretholdelse af værnepligtssystemet anses som en absolut
forudsætning for, at forbindelsen mellem værnene og det
civile samfund ikke brydes, og at der inden for de snævre
økonomiske rammer kan opstilles en tilstrækkelig stor
styrke. CD kan ved siden heraf gå ind for anvendelse af
frivilligt personel i forsvaret på specialopgaver og i
funktioner, der i øvrigt kræver en længere uddannelse.
CD finder det uheldigt, at de stående hærstyrker alene
bemandes med frivilligt personel; dels af hensyn til en
realistisk uddannelse af mobiliseringsstyrken, dels for
at undgå en uforsvarlig underbemanning af den stående
styrke.

Hjemmeværnet

Hjemmeværnet spiller en afgørende rolle i forbindelse
med den folkelige opbakning af forsvaret. Men ikke
mindst ud fra en ren militær betragtning betyder hjemme-
værnet en nødvendighed og reel forøgelse af den samlede
forsvarsevne. Op slutningen om hjemmeværnet er et posi-
tivt udtryk for befolkningens forsvarsvilje og bør
følges op med øgede bevillinger. Men også af en revur-
dering af de opgaver, der tildeles hjemmeværnet; samt
en stadig udbygning med forbedrede våbensystemer og
uddannelse.

Forsvaret i samfundet

Oplysningsvirksomheden om forsvaret bør bedres, således at befolkningens viden om og forståelse af forsvarets problemer og vilkår fremmes. Bl.a. herved kan forsvarets personel sikres rimelige arbejdsbetingelser.

Forsvaret varetager i dag en lang række samfundsnyttige opgaver, f.eks. redningstjeneste, fiskerikontrol, forureningsbekæmpelse, bistand til færdselspoliti og særlige opgaver på Grønland. Både af hensyn til samfundets tarv og af hensyn til befæstelse af det positive forhold mellem forsvaret og befolkningen, bør der ske en udbygning af de områder, hvor forsvaret i fredstid løser opgaver for samfundet. Som f.eks. øget indsats i forureningsbekæmpelse, varetagelse af samfundsopgaver for afsides øsamfund og øget lokal bistand. Der tænkes herved på opgaver, hvor forsvarets organisation og materiel naturligt kan udnyttes; ikke på virksomhed, der griber ind på erhvervslivets område. Forsvarets større materielindkøb - især sådanne der gennemføres med andre NATO-lande - giver ved kompensationsaftaler mulighed for beskæftigelse i dansk industri og for at tilføre den forskningsresultater, som ellers var utilgængelige. En restriktiv lovgivning må ikke stille sig hindrende i vejen for at udnytte disse samfundsmæssige muligheder, og CD vil arbejde for deres fjernelse, idet CD ønsker:

- fri mulighed for udnyttelse af kompensationsaftaler i forbindelse med NATO projekter,
- frit salg af våben til NATO-lande og
- udarbejdelse af en liste over de lande, hvortil våben frit kan eksporteres.

Militærnægtere

CD anfægter ikke princippet om militærnægtelse af samvittighedsårsager; men den bør ikke gøres så attraktiv, at der er fordele ved at nægte at udføre militærtjeneste af bekvemmelighedsgrunde. Tjenestetiden for civile værnepligtige skal derfor ligge væsentligt over værnepligtstiden, og lønydelsen under, hvad der er gældende for militære værnepligtige. Militærnægtere bør ikke gives mulighed for at aftjene deres civile værnepligt på institutioner m.v., hvor de får mulighed for at udnytte deres uddannelse og erhverv - og for at påvirke børn og unge i ensidig politisk retning.

Civilforsvaret

Sidestillet med et effektivt militært forsvar, bidrager et effektivt civilforsvar og dermed befolkningens muligheder for at overleve en eventuel krig, til en styrkelse af vor sikkerhedspolitiske troværdighed og er dermed et bidrag til de krigsforebyggende foranstaltninger. Civilbefolkningen vil i en eventuel fremtidig krig være udsat i et hidtil ukendt omfang p.g.a. udviklingen af de konventionelle våben; men muligheden for anvendelse af atomvåben og kemiske kampstoffer er en parallel trussel.

CD vil derfor arbejde for en udbygning af det samlede civilforsvar, d.v.s. såvel civilforsvarskorpset som civilforsvarsforbundet og det øvrige lokale civilforsvar, og vil modsætte sig de foreliggende planer om en reduktion af civilforsvarskorpset. Tværtimod skal der tages skridt til en effektivisering af de foranstaltninger, der er fastsat i "Lov om civilforsvaret".

CD finder endvidere en reduktion af civilforsvarskorpset helt inkonsekvent set i relation til den store samfundsnyttige indsats, som korpsets yder under brand- og stormflodskatastrofer m.v. Civilforsvarskorpset med mindst den nuværende bemanning må betragtes som en nødvendig reserve ved store eller samtidige katastrofer.

CD vil endvidere arbejde for en udbygning af det civile beredskab, der i krig skal sikre befolkningens forsyninger, sygehusberedskabet m.v.

AFSPÆNDING?

CD finder, at Konferencen om Sikkerhed og Samarbejde i Europa (Helsingforskonferencen) vil kunne være et første skridt i en afspænding; men at en forudsætning herfor må være en fastholdelse af de foranstaltninger, som parterne har bundet sig til i Slutakten, 1975.

CD fordømmer derfor den forfølgelse, der finder sted i Sovjet og andre østlige lande af systemkritikere, der alene søger at følge Slutakten op.

NATO og Warszawapagt- styrker i Centraleuropa

	NATO Vesttyskland, Belgien, Holland, Luxemburg, Danmark, Frankrig	Warszawa- pagten Sovjet, Øst- tyskland, Czekoslova- kiet, Polen
Soldater	802.000	1.908.000
Divisioner	28 ^{2/3}	104
Kampvogne	6200	30.000
<i>Taktiske fly</i>		
Recognoscering	350	475
Jagerbombere	1250	1325
Jagere	350	2000
Bombefly	150	225
	2050	4025
Missil-ramper til luftforsvar	ca. 1000	ca. 1200

Styrkeforholdet i Østersøen

	NATO Vesttyskland og Danmark	Warszawa- pagten Sovjet, Polen og Østtyskland
Krydsere og jagere	8	20
Missilbåde	13	60
Fregatter og patuljefartøjer	17	175
U-både	24	50
Landgangs- fartøjer	24	100
Marinelly	95	190
Motor torpedo- både	26	140
Missiljagere og korvetter	3	20

Strategiske styrker

	USA	Sovjet	Storbritannien	Frankrig	Kina
Landbaserede interkontinentale raketter 8000-12.000 km	1054	1477			
Landbaserede raketter med variabel rækkevidde 1000-10.000 km					
Landbaserede mellemdistance raketter op til 4000 km		620		18	ca. 75
Skibsbaserede raketter Nato: 2220-4600 km Sovjet: 480-2400 km	656	909	64	64	
Tunge langdistance bombefly	373	135			
Mellemdistance bombefly	66	805	50		ca. 80

IISS: »The Military Balance 1977/78«.

I TJENESTE

8500
STÅENDE STYRKE

5000

HÆREN PÅ
FULD STYRKE

13.000
DÆKNINGSSTYRKE

45.000
FELTHÆRENS
RESERVE

24.000
LOKALFORSVAR

I ALT 82.000

HJEMSENDE

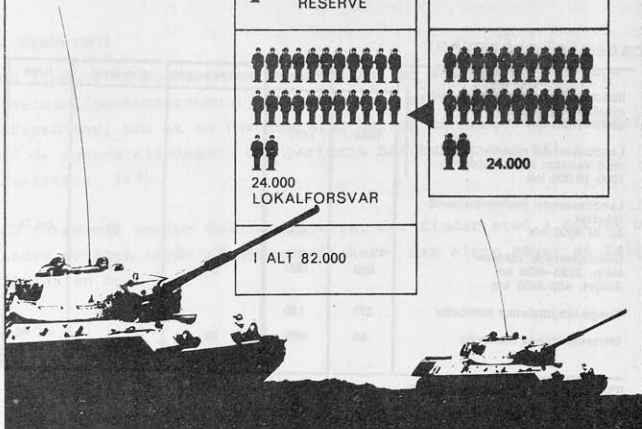
4500 SUPPLE-
MENTSSTYRKE

40.000

24.000

Illustrationen på forsiden og teksten på bagsiden er lånt fra
Niels Jørgen Haagerup: DANMARKS SIKKERHEDSPOLITIK. Forsvars-
kommandoen, 1978.

Illustrationen på den sidste gule side er lånt fra
Laust Grove Vejlstrup: DET MILITÆRE FORSVAR. Forsvarskommandoen,
1978

I 1956 indledte Warszawapagten overvågningen af adgangsvæjene til Østersøen gennem de danske stræder og Kielerkanalen, og fra 1958 etableredes de to første permanente patruljer henholdsvis syd for Trelleborg (1) og ved Hyllekrog i Fehmarn Bælt (2). Side slutningen af 1960'erne har Trelleborg-patruljen været gennemført udelukkende af sovjetiske orlogsfartøjer med patruljefartøjer af typen SO.1. eller af ministrygere af T.43-klassen. Hyllekrog-patruljen varetages af østtyske enheder af KONDOR-klassen.

I 1968 etableredes en ny permanent patrulje på Kriegers Flak mellem Rügen og Møn (3). Denne patrulje varetages af polske enheder. I vintermånederne gennemføres overvågningen fra ministrygere af T.43-klassen og i sommermånederne fra landgangsfartøjer af POLNOCNY-klassen.

I 1970 oprettedes en patrulje i Skagerrak-området (4). Denne patrulje har hidtil kun været besat i perioden maj-september, altid med sovjetiske enheder og normalt af fregatter af RIGA-klassen. I 1974 og 1975 har patruljen normalt kun været iagttaget i forbindelse med overvågning af vestlige flådeenheders bevægelser.

I 1973 etableredes en ny patrulje nord for Rügen (5). Patruljen gennemføres på skift af de tre Warszawapagtflåder i Østersøen i månederne maj-november med enheder af typerne KONDOR-klasse, ministrygere (østtyske), POLNOCNY-klasse landgangsfartøjer (polske) og T.43-klasse ministrygere (russiske).

Lejlighedsvis suppleres de nævnte patruljer med specialbyggede efterretningsskibe, der især optræder i forbindelse med afholdelse af nationale øvelser eller NATO-øvelser på dansk område og i farvandene omkring Danmark.

Med det nuværende omfang af Warszawapagts overvågnings- og patruljevirkingsomhed må man gå ud fra, at østmagterne er i stand til at kontrollere praktisk talt al skibsfart til og fra Østersøen.